

מהי אתיקה רפואית?

מחבר המאמר מדגיש ומציין, שמוסר רפואי איננו שונה ממוסר רגיל, יום-יומי. במוסר רפואי אנו עובדים בעצם עם אותם כללים מוסריים המוכרים לנו בשטחים אחרים של החיים. המיוחד באספקט הרפואי הוא – המצבים והבעיות שבהם ועליהם יש ליישם את הכללים המוסריים העקרוניים.

תפקיד האתיקה הרפואית להביט בעבודה הרפואית דרך זכוכית מגדלת כך, שהסטנדרטים המוסריים ייושמו עליה ביתר דייקנות.

הרפואה עוסקת בדברים אינטימיים, רגישים וקריטיים לחיים – ולכן יש צורך בהדגשת יתר של המוסר הכללי. כמו-כן הבעיות שהרפואה מעלה הן מסובכות מאוד ולכן יש צורך בדייקנות ובהגדרות מדויקות של הכללים המוסריים.

דוגמא לכך – הציווי המוסרי הכללי "לא תרצח" מובן בחיי היום-יום הרגילים. אך ברפואה יש הרבה סבוכים ויש צורך בהגדרות ייחודיות, כגון האם חיי עובר הם חיים? האם מצב חוסר הכרה הוא חיים? האם מצב של EEG שטוח עם נשימה ספונטנית הוא חיים? האם הפסקת טפול הוא רצח? האם רצח מתוך חמלה הוא רצח? האם מתן תרופות הרגעה בכמות רבה המקילות על הכאבים אך מקרבות את המות, האם זה רצח? האם הפסקת מכוונת הנשמה במצב שאין סכוי להמשך חיים – רצח?

המחבר מביא דוגמאות אחדות, דומות לעיל.

כמו-כן יש חשיבות רבה לידיעה עובדתית-מדעית מדויקת כדי לקבוע את מידת המוסריות של מעשה זה או אחר.

מאידך "עובדות" מסויימות ברפואה תלויות ביחס הערכי עליהם מצד הרופא, לדוגמא עובדת קביעת רגע המות.

אכן, כלל מוסרי אחד בולט ומיוחד לרופא והוא: "עשה את תפקידך כראוי". קיימות ציפיות מיוחדות מצד החולה כלפי הרופא, שהלה יבצע את תפקידו על הצד הטוב ביותר. עקב כך קיימות מטלות מוסריות על הרופא ביתר שאת ביחס לאוכלוסייה הכללית, למרות שאינן קשורות ישירות לרפואה כגון, הבנה, סובלנות, פרטיות, כיבוד וכד'.

כמו-כן כלל מוסרי זה איננו זהה לכל התרבויות ולכל האנשים, עקב שוני בציפיות של כל חולה מרופאו ולמעשה נקבע הכלל הזה ביחסי חולה-רופא באופן אינדיבידואלי.

לאור זאת ברור, לדעת המחבר, שהרופא מסוגל להגיע להחלטות אתיות-רפואיות רגילות מכיון שהכללים המוסריים הם בעקרון שוים. אכן, עליו לדעת לאבחן מצבים קשים מבחינה מוסרית ואז לפנות למומחה בשטח זה, כמו בשטחים אחרים ברפואה.

כמו-כן סבור המחבר שאין לצפות לתשובות בטוחות וחד-משמעיות של ענף האתיקה הרפואית בכל נושא. ומאידך ייתכנו מספר פתרונות מוסריים ללא אפשרות הכרעה ביניהם.

(K. D. Clauser, Ann. Jnt. Med. 80:657-660, 1974)